

Korošica.

(Iz spominskega dnevnika. — Spisal *Pavel Perko.*)

(Konec.)

VI.

Konec tedna sem šel k Mihcu na obisk — sam, ker France je moral v šolo.

Popoldne je bilo in solnce je pripekalo, ko sem šel po Klavčih njivah gori proti Brdu. Vročje mi je bilo, da me je hotela glava boleti. Poleg tega sem bil truden, da so me komaj noge nosile; zakaj pot proti Brdu se vije v klanec. Zato sem se jedenkrat, sredi pota ali pa še malo višje, mislil kar vrniti pa skesati se. Saj sem imel s tem otrokom sitnosti že dotlej več kot preveč —.

Kar zaslišim nad potjo vesel vzklik:

„Gospod Martin, gospod Martin!“

Ná —, bila je Korošica. Kako je otrok prišel tako daleč od doma, ne vem. Najbrž je dekle čakalo in gledalo z grička doli, kdaj pride kdo izmeje naju — in, ker nikogar ni bilo, šlo potem dalje po gozdu doli do Klavčih njiv.

„Gospod Martin, jaz ne bom več na Brdu!“

„In zakaj ne?“

„Gospod Martin —“

„Ali —! Jaz nisem Martin!“

„Gospod —, jaz ne morem biti na Brdu!“

„No in zakaj ne moreš biti na Brdu?“

„Dolgčas je tako! O! Jaz ne bom na Brdu; rajši bom pri vas! In v šolo bom hodila in nogovice bom pletla, gospod Martin!“

„Jas nisem Martin, razumeš!“

Bil sem že hud navsezadnje. Otrok! Ali se ni hotel odvaditi, ali se ni mogel. To pot je bilo menda zmešano toliko, da ni vedelo, kaj govori. Oči je imelo pri vsaki besedi zalite s solzami in v dolino je sililo v jednomér. „K vam pojdem; takoj z vami pojdem!“ Jaz pa sem povdarjal, da moramo o tem vsekako z Mihcem govoriti poprej. Komaj sem nagovoril otroka toliko, da sva se vrnila navzgor proti Brdu.

Mihca mi je pa kar odločno razložil vso stvar od konca do kraja.

„Z otrokom ne bo nič!“ je dejal in nekam trdo je govoril, da se je videlo, kako je prepričan o tem, kar trdi! — „Z otrokom ne bo nič; vsaj pri nas ne! Otrok je priden, a za samoto ni, ker je družčine vajen ... In kdo mu bo držal družčino pri nas? Jaz delam in sama tudi dela —: otrok se pa nima ukvarjati s čim. Potem pa: — kako bi tudi človek ustregel otroku? Tako čudnih otrok še nisem videl. V jednomér bi se obešalo po človeku in sililo vánj! Kdo bo gledal otroka tako! Tu pri nas nobeden! Na Koroško naj gre! Otrok je gori izrejen in privajen dežele in ljudi. Na Koroško bi ga dali!“

„A kdo bo vzel otroka gori?“

„Sem že tudi mislil o tem. Rozala (bila je Mihčeva žena) ima sestro gori —, kako se že reče —: v Feldkirchen! Bogata je, udova, pa brez otrok. Tej bi pisali in otroka bi vzela. Še rada bi ga vzela.“

Mihca me je kar pridobival za svojo misel. „Na Koroško! Zakaj ne? Za otroka bi bilo morebiti še najbolje in za nas druge tudi, ko imamo križe in sitnosti ž njim...“ Vsekako je bila izvrstna ta Mihčeva misel.

„Kar pisali bi gori!“ sem dejal proti Mihcu.

„Kar pisali; jaz tudi pravim: kar pisali“, je hitel Mihca, vesel, „v nedeljo bom prišel k vam in bomo pisali.“

„Dobro! — Kaj bo pa z otrokom tačas, ko tako sili v dolino?“

„Naj pa gre! Pri vas naj bo tačas; kaj hočemo družega. Bom že poslal sadja in orehov in še kaj družega... Kaj hočem z otrokom? Sama ga ima rada in jaz tudi, vendar: otrok se mi smilí. Otrok ni za tu!“

Tako je prišlo, da sva se vrnila proti večeru oba s Korošico!

VII.

Korošica je bila zopet pri nas.

V nedeljo smo napisali pismo na Koroško in se domenili natanko o vsem; — potem se je pa zopet pričelo življenje, kakor je bilo poprej. V otroški družini se je čulo vedno le: „Korošica, Korošica!“ Če Korošice ni bilo vmes, se otroci sploh igrali niso. In če so se in je prišla Korošica vmes, obstali so takoj pa počakali, katero igro bo izvolila Korošica. Potem so seveda igrali le tisto, in sicer tako in toliko časa, kot je hotela zopet Korošica. Naš France je samega ponosa hodil pokonci, kot bi ga bil vtil; ljudje pa so bili sila radovedni, ali bo ostalo dekle pri nas, ali kako neki...

Kar se mene tiče —, jaz sem bil vedno jezen, kadar me je kdo izpraševal po Korošici.

„Kaj bo pri nas!“ sem dejal, „saj otrok ni za tukaj!“

In vselej sem začel naštevati po vrsti vse dokaze, ki sem si jih bil zapomnil od Mihca na Brdu. A vse nič ni pomagalo! Vsak je hotel vedeti, da bo otrok pri nas in nikjer drugje.

Nazadnje sem pustil vse skupaj in molčal pa migal z ramami...

Samo pisma iz Koroškega sem pričakoval nekam težko. Kako se bo stvar zasukala? Ali jo bo vzela, ali je ne bo? Vsekako me je zanimalo; zlasti, ko je bilo minilo že pet dnij in še nikakega odgovora ni bilo — —.

In — pomislite —: šesti dan pride pismo!

„— — — vzamem! Zakaj ne? Prav rada jo vzamem. Če bo dekle pridno, se ji ne bo slabo godilo... Stanujem Feldkirchen, Postgasse 12 —“

Torej na Koroško!

Vendar žena v pismu ni omenila, ali bo prišla po otroka sama, ali naj bi ga pripeljal kdo drugi... To je bila težava, ki nam je delala preglavico vsaj iz početka. Kako bi naredili? Z Mihcem sva ugibala na vse strani.

„Ali bi pisali še jedenkrat tja gori in vprašali —?“

„Ni treba!“ sem dejal jaz nazadnje, „otroka se pošlje gori, pa je. Ulico vemo in ženo vsakdo lahko poišče...“

„Je že res!“ mi je pritrdil Mihca. — „Jeden naj gre z otrokom gori, pa je! Jaz bom plačal vožnjo in stroške.“

„Sami pojdite, Mihca!“

„Bi že, pa nemško ne znam —.“

Glejte — osoda je zadela zopet mene! Nemško sem znal, in kaj je bilo Mihcu vse drugo mar. Ali grem rad ali nerad, ali sem sicer sposoben za to, ali nisem, tega ni vprašal.

In zopet sem moral obljubiti, da pojdem —, zato ker se braniti nisem niti mogel, niti smel . . .

Na Koroško —.

Po pravici rečeno, na Koroško me ni veselilo. Res je, da sem vedno rad potoval in Koroško me je vleklo že od nekdaj, toda čudno —: ko sem sedaj pomislil na gori, me je ta misel spravila vselej v neko zlovoljo in pobitost, da sem brez pravega namena vpraševal sam sebe, češ: „Čemu na Koroško?“

Otrok se mi je jel smiliti; nič družega ni bilo, da veste!

Res sem si moral priznati, da je za otroka bolje, da gre — vendar vlačiti in preganjati otroka brez postanka iz kraja v kraj ne more biti prijetno, gotovo ne! Še odraslemu bi bilo hudo, kaj šele otroku . . .

Toda, ne verjemite! Korošici ni bilo hudo! Kadar sem jo vprašal, če bo šla rada na Koroško, mi je odgovorila vselej brez premisleka: „Rada!“ In jaz —? Kaj sem hotel, če je otrok sam želel drugam . . .

„Ali ti ni lepo pri nas, Ivanka?“

„Lepo.“

„In zakaj siliš potem na Koroško? Gori te ne bodo imeli radi.“

„Radi, radi!“

Ali sedaj vidite, kako čuden otrok je bil to?

Pripravljali smo vse potrebno za odhod. No, saj veliko ni bilo treba. Mihca je bil dal narediti dekletu nove čevlje in moja mati so mislili pridejati v culico še nekaj srajc, ki so jih bili nakupili v ta namen. To je bilo vse.

Drug teden sva imela odriniti . . .

Hitro so tekli tisti dnevi.

Jaz sem hodil v šolsko sobo, kadar otrôk ni bilo notri, in sem gledal na veliko karto, ki je visela na zidu, pa računal pota in meril daljavo, koder sva imela hoditi in se voziti. Vse sem si ogledal in zapomnil natanko. — Na Trbižu bi se imela preستي, potem bi se peljala do Feldkirchen in tam poiskala Postgasse 12 . . . Da bi le dežja ne bilo!

Tja gori proti gorenjski strani in še dalje proti koroškim goram so se sicer kopičili oblaki in megla se je delala krog najvišjih vrhov . . . Pa hvala Bogu, saj so bili oblaki prosojni po robih — in taki ne prinesó dežja. In megla —, megla je navadno tudi izginila tja popoldne, ko je solnce dobilo svojo moč . . .

„Torej drugi teden!“

VIII.

Prišel je drug teden.

Pripravljali smo se še vedno za odhod, vendar odhod sam smo odlašali od dne do dne. Mati so rekli, da se ne mudi in jaz sem si mislil: „Kakor veste —.“ Tako so potekali dnevi drug za drugim in — bogve! — nazadnje bi bili morebiti pozabili na vse skupaj, da ni prišlo vmes nekaj, kar je Korošici pospešilo odhod in meni zmedlo načrte. Poslušajte!

Neko jutro sem še spal, ko me zbudé mati ob nenavadni uri; bilo je primeroma še precej zgodaj. Kaj bo neki?

„Slišiš! Gospa s Koroškega je prišla po dekleta!“

„Kaj? Kje je?“

„Spodaj. Vstani hitro!“

„Spodaj —.“

Takoj sem bil na nogah. Umil sem se hitro in napravil površno. Hitel sem doli . . .

In res —! Gospa pri petdesetih letih, resna in ob enem prijazna, je sedela za mizo in Korošica poleg nje. — Gospa je izpregovorila prva:

„Dekletce mislim vzeti s seboj.“

„Tako —?“

Sam nisem vedel, kaj bi govoril in kako bi odgovarjal. Prišlo je bilo vse tako nepričakovano!

„Pravi, da gre rada.“

„Tako —?“

„Je-li, Ivanka, da greš rada?“

„Rada, rada!“

In Korošica se je oklenila gospe z vso silo, zavriskala in zdvijala Francetu povedat, da gre na Koroško — še danes . . .

„Malo otročja je še!“ se je obrnila gospa do mene, „in razposajena. Se ji pozna, da je še mlada. Sčasom jo bo minulo in potem sodim, da dekletce ne bo napačno —.“

„Tako —?“

Še vedno se nisem mogel zbrati. Trudil sem se, da bi vsaj odgovarjal pametno, pa ni šlo . . . Saj sem vendar za trdno mislil, da bom jaz peljal otroka na Koroško in računal sem na to — —, a sedaj se je obrnilo vse drugače — — —, in tako hitro . . .

Kdo bi bil mislil? Tega otroka sem navsezadnje vendar-le rad imel! Kdo bi bil mislil?

* * *

Lanske počitnice so minila štiri leta, odkar smo izgubili Korošico. Pozabili smo že skoro nanjo, zato, ker ni bilo od nikoder poročila o njej.

Kar pride jedenkrat Mihca ves vesel in mi prinese kazat pismo. Bilo je s Koroškega. Gospa je pisala o Ivani, da je popolnoma zadovoljna ž njo in da ji dotlej še ni bilo žal, ker jo je vzela za svojo. Iz početka je bilo

dekletce sicer otročje, razvajeno, razposajeno in vihravo —, a sedaj postaja črez dalje resnejše in dostojnejše. Če bo tako, ne bo manjkalo nikdar ničesar . .

Razume se, da nas je vest razveselila vse od kraja. Vsi smo bili enakih misli :

„Kako prav je bilo, da smo jo dali na Koroško!“

In Mihca je pristavil pomenljivo:

„Dve hiši bo imela; dve hiši! In nikdar ne bo jedla črnega kruha, kot bi ga bila pri nas. To je prav! Ali, da se bo otrok tako popravil, tega nisem mislil . . . Vedno sem ga rad imel, otroka, samo tisto, tisto — jaz ne vem, kako bi rekel — tisto mi ni bilo všeč na njem! Sedaj je pa dobro; glejte si!“

LISTJE IN CVETJE.

Iz zaklada naših pregovorov.

13. Kdor prej pride, prej melje.

Posebno mikavna igrača za vesele dečke je narejanje malnov poleg domačega potoka. Kateri ste si kdaj privoščili to kratkočasno razvedrilo, pač veste, da stane dokaj truda, pa da ni brez malih stroškov, ako kdo hoče zgraditi pošten malenček, da je res čemu podoben. Koliko truda in stroškov stane pa šele pravi malen! Torej je razvidno, da pri vsaki hiši ne morejo imeti malna; pa ga tudi ne morejo postaviti v vsakem kraju, ker ni povsod zadostne vode; poleg tega ne smemo prezreti, da malna ne potrebuje vsaka hiša posebej, ker ne porabi toliko moke. Zato je že starodavna navada, da si po več hiš ali pa še več vasij napravi skupen malen in nastavi svojega mlinarja; ali pa si napravi kak imovitejši mož na priličnem prostoru svoj malen, da k njemu nosijo ali vozijo žito od raznih strani. Ker je torej v obeh slučajih veliko deležnikov, se pač lahko primeri, da jih isti čas več prinese ali pripelje v malen. Da pa ni krivice in prepira, je že naprej dogovorjeno, da se najprej melje onemu, kateri je najprej prišel z žitom, potlej onemu, ki je prišel drugi itd.

Sicer se tako ravna tudi pri drugih skupnih podjetjih, pa menda ne tako redno in že toliko časa pri nobenem drugem. Zato si je pregovor izbral ravno malen in hoče reči: Kdor druge prehití, ima tudi prednost pred drugimi. Zlasti v vseh onih okoliščinah, kjer si smejo ljudje izbirati, odbere si lahko oni najboljše, ki je poprej prišel. Kjer se dá po prošnjah kaj dobiti, je zopet na dobičku oni, kateri si je prvi naklonil srce dotičnega delilca, ker značajni dobrotnik vsem poznejšim prosilcem zatrjuje: „Ne morem Vam ustreči, ste zamudili, obljubil sem že drugam.“ — V enakem smislu trdi latinski pregovor: „Beati possidentes — Blagor onim, ki že imajo“, češ, vsi drugi naj še čakajo ugodne prilike, da pridejo tudi na vrsto, in si prilastijo kaj jednakega

Dvojen nauk si lahko posnamemo iz tega pregovora: 1. hitimo v takih slučajih, kjer imajo prednost oni, kateri se prej zglasijo; 2. nikar ne zavidajmo drugim, če so nam kdaj takorekoč izpred ust vzeli kako prednost, saj smo sami krivi, zakaj smo pa zamudili; — drugič poprej na cesto!

„Internus.“

